

ZELEI MIKLÓS

Ady Endre a londoni metrón

A Northern line lehetett. Az Elephant Castle nevű megálló előtt? Vagy után? Bedobta magát egy néger kamaszfiú a metrókocsiba és leült velem szemben. Hátradőlt. A fejét az ablakhoz támasztotta. Kinyújtotta a lábát. Mindkét keze fölfelé fordított tenyérrel az ülésen.

Áradt belőle a szabadság.

Arra gondoltam, hogy én soha nem fogok tudni így ülni. Akárhogy kihúzom is majd magam, mindig lesz, mindig marad bennem valami görnyedt.

Beleszületni 1948-ba?

A fordulat évébe?

Amikor Magyarország sztalinizálása teljes gőzzel megindult? És az ország megnyomorítása kormányprogram szintjére emelkedett.

A nullkilométerkő 1948. Mögöttem a diktatúra. Szívemben a szabadságdeficit. A hajamban is, mint az arzén. Szerencse is, hogy ma már hullik. A körmömben is benne van. Minden ízemben. Én rég nem leszek már, amikor a földből, ahová eltemettek, a szabadsághiány még mindig kimutatható lesz.

De most még 1992 van. Ülök a metrón Londonban. Bámulom a néger fiút és Ady Endrét látom. Ez a néger kamasz, hátradőlve, ablaknak támasztott fejjel számomra akkor Ady Endre.

A legelképzhetetlenebb, a legabszurdabb, a legmegalázóbb és a legkisszerűbb élethelyzetekben mindig eszembe jutott és eszembe jut: mit tenne most Ady Endre? Ha nem is „Az igazi Ady”, akinek hétköznapijait különféle emlékiratokból ismerhettem meg, hanem az az Ady, aki a verseiből bennem született meg, s vénült velem. És kinéz a tenyeremből, lát a pupillámban, dobol a halántékomon...

Valószínűleg ez az Ady Endre verte ki belőlem a *Situs inversus. Az Isten balján* című közösségi monót. A darab keletkezéstörténete együttélésünk története.

2012 van.

Ma ki ül velem szemben?

Mit tenne ma Ady Endre?

Mi történne a szabadságával?